

Aarsberetning

fra

Den kgl. norske Kunst- og Haandværksskole

i Christiania.

Skoleaaret 1896—1897.

Christiania.

Morten Johansens Bogtrykkeri.

1897.

Skole-Efterretninger

for

Skoleaaret 1896—1897.

Skolens Overbestyrelse: *Kirke-Departementet.*

Skolens Forstanderskab:

Formand: *Skolens Direktør.*

Ingeniør *M. Morterud*** (fra 1889).

Landskabsmaler *G. P. F. V. Munthe** (fra 1894).

Arkitekt *Torolf Prytz** (fra 1892).

Snedkermester *H. W. Schröder*** (fra 1884).

Skolens Direktør: Figurmaler, cand. jur. *I. W. Holter*,
ansat 1884.

Overlærere ved Dag- og Aftenskolen.

Landskabsmaler *H. Petersen* (Frihaandstegn. I), a. 1884 (1873***).

Landskabsmaler *P. Thurmann* (Frihaandstegn. II), a. 1884 (1869).

Figurmaler *O. Wergeland* (Frihaandstegn. III), a. 1889.

Ingeniør *E. Fonassen* (Konstruktionstegn.), a. 1891.

Arkitekt *H. M. Schirmer* (Ornamenttegn. I og II), a. 1884 (1873).

*) Valgte af Kirke-Departementet.

**) Valgte af Christiania Kommune.

***) De i Parenthes tilføiede Aarstal angiver Tiden for Ansættelse ved «Den kgl. Tegneskole».

Arkitekt *H. Nissen* (Bygningstegning), a. 1885.

Arkitekt *H. Olsen* (Fagtegning for Haandværkere), a. 1884 (1876).

Figurmaler *W. Peters* (dekorativt Maleri), a. 1884.

Overlærere ved Aftenskolen.

Landskabsmaler *P. Barlag* (Frihaandstegn. I), a. 1885 (1879).

Landskabsmaler *C. Nielsen* (Frihaandstegn. II), a. 1884.

Kaptein *O. Færden* (Konstruktionstegn.), a. 1892 (1881).

Billedhugger *B. Bergslien* (Modellering), kst. 1896.

Lærere ved Aftenskolen.

Arkitekt *B. Lange* (Frihaandstegning I), a. 1884 (1880).

Arkitekt *Ț. Meyer* (Frihaandstegning I), a. 1884.

Figurmaler *E. Nielsen* (Frihaandstegning III), a. 1890.

Kaptein *O. Strugstad* (Konstruktionstegning), a. 1884.

Ingeniør *B. Stub* (Konstruktionstegning), a. 1892.

Desuden har Arkitekt Fin Horn, Ingeniør I. F. Buvig og Arkitekt H. Sinding-Larsen assisteret i Dagskolen, resp. i Bygnings-, Konstruktions- og Ornament-Tegning og Kaptein A. E. Eriksen samt Arkitekt Fin Horn i Aftenskolen, resp. i Konstruktionstegning og Bygningstegning; den Første det hele Skoleaar, den Anden i Maanederne Oktober—Mai. I Maanederne November—Marts har desuden Ingeniør Buvig assisteret i Konstruktionstegning i et særskilt Kursus fra Kl. 8—10 Aften. Derhos har Modellør Gustav Gaudernack siden afgang Jannar Maaned assisteret i Haandværksklassen.

Skolens Sekretær og Kasserer: Cand. jur. *I. K. F. S. Theiste*, a. 1893.

— Bibliothekar: Landskabsmaler *C. Nielsen*, a. 1884.

— Vagtmester: *S. Mathiesen*, a. 1884.

Dagskolen

begyndte den 1ste Oktober 1896 og sluttede den 22de Mai 1897.

Undervisningen fandt Sted:

Frihaandstegning, 1ste og 2det Trin Kl. 9—11 Form.

Ornamenttegning og Konstruktionstegning Kl. 12—2 Eftm.

Frihaandstegning, 3die Trin, Bygningstegning, Fagtegning for Haandværkere og dekorativt Maleri hele Dagen fra Kl. 9, saalænge der har været tilstrækkeligt lyst.

Antallet af Elever ved Dagskolen var 281, af hvilke 122 samtidig besøgte flere Discipliner.

Besøget i de forskellige Dagklasser sees af Bilag 1. Af Dagelever var 97 kvindelige Elever.

Skolepenge ved Dagskolen: For Bygningstegning, Fagtegning for Haandværkere, dekorativt Maleri og Frihaandstegning, 3die Trin, Kr. 5.00 pr. Maaned; for hver af de øvrige Discipliner Kr. 2.00 pr. Maaned — dog saaledes, at ingen Elev erlægger en højere Kontingent end Kr. 5.00 maanedlig.

17 Elever havde Friplads. Elevernes Livsstilling vil sees af Bilag 3. Bilag 5 viser Antallet af Elever ved Dagskolen, fordelt efter Fødselssteder.

Aftenskolen

begyndte den 1ste Oktober 1896 og sluttede den 22de Mai 1897. Undervisningen foregik i Maanederne November—Marts Kl. 6—8 Aften, i de øvrige Maaneder Kl. 7—9 Aften.

Antallet af Elever ved Aftenskolen var 784, hvoraf 350 nyindmeldte. — Af Afteneleverne var 45 kvindelige Elever.

Frekvensen til de forskellige Aftenklasser sees af Bilag 2.

Skolepengene ved Aftenskolen er Kr. 4.00 for Skoleaaret, uanset til hvilken Tid af Aaret Eleverne optages

15 Elever havde Friplads. Elevernes Livsstilling vil sees af Bilag 4. Bilag 6 viser Antallet af nyindmeldte Elever ved Aftenskolen, fordelt efter Fødselssteder.

2 Realstuderende af Faggruppe I samt 1 Bergstuderende har underkastet sig *den lovbefalede Prøve i Tegning* med følgende Udfald:

Stud. real. Kristian Lous.....	(2.1)
— Karl Størmer.....	(1.6)
Stud. min. Per Schei.....	(1.6)

Af Realstuderende af de øvrige Faggrupper har 3 bestaaet den lovbestemte Prøve i Frihaandstegning og Konstruktions-tegning.

Foredrag.

Perspektiv.

Foredrag over Perspektiv i Forbindelse med Undervisning Perspektivtegning har i Skoleaaret været holdt af Landskabsmaler H. Petersen:

For Eleverne af Bygningsklassens Dagskole 3 Gange ugentlig i Eftermiddagstimerne fra 4—6.

For Aftenskolens Elever i Timerne fra 8—9 Aften 3 Gange ugentlig i Maanederne November—April. Det sidste Kursus har været besøgt af 27 Elever.

Statik.

For Bygningsklassens Elever i Dagskolen har Kaptein Strugstad gennemgaaet i en Række Foredrag elementær Styrkeberegning med Anvendelse paa Bygningskonstruktioner. Kurset afsluttedes med en Prøve.

Arithmetik og Geometri.

Et Kursus i Arithmetik og Geometri har været afholdt af Kaptein *O. Færden*. Kurset har været besøgt af 26 Elever, af hvilke 7 har tilendebragt Kurset.

Den aarlige Udstilling af Elevarbejder,
der fandt Sted den 28de og 29de Mai 1897, var talrig besøgt.

Skolens Bibliothek

har været holdt aabent i Skoleaaret 2 Gange ugentlig 2 Timer ad Gangen.

Lærerstipendier.

Det i dette Øiemed for Budgetterminen bevilgede Beløb Kr. 1,000.00 fordeltes af Kirke-Departementet, efter Forstanderskabets Forslag, mellem *Carl Nielsen, H. Petersen, Joh. Meyer, O. Strugstad, B. Stub* og *O. Wergeland* til Besøg af den skandinaviske Kunst- og Industriudstilling i Stockholm.

Stipendier for Elever af Skolen.

Aarlig uddeles Skolestipendier til Elever af Skolen, der er trængende, og som ved Talent, Flid og god Opførsel har vist sig værdige dertil. I dette Øiemed var for Budgetterminen bevilget Kr. 1,000.00, der uddeltes til Malersvend *Ernst Almqvist*, Bygningsteknikerne *Bredo Berntsen, Ingjald Føranlid*, Træskjærer *Einar Grøstad* samt Billedhugger *Jens Munthe-Svendsen* (hver Kr. 200.00).

Horns Legat.

Legatkapitalen udgjør Kr. 400.00, og de aarlige Renter skal efter Statutterne uddeles som Præmier til en eller to af Skolens bedste Elever blandt Haandværkslærlinge eller Svende.

Renterne for afvigte Budgetaar anvendtes til Præmie for Elev af Dekorationsmalerklassen, Dekorationsmaler *Anton Amundsen*.

Johan Finnes Legat.

Legatet er tillagt den kgl. Kunst- og Haandværksskole, og bestyres af Kirke-Departementets Chef i Forbindelse med Skolens Forstanderskab. Legatets Kapital, der iaar er forøget ved en Gave fra Høiesteretsadvokat Jacob Ihlen stor Kr. 12,175.28, udgjør for Tiden Kr. 80,394.76. De aarlige Renter skal hvert Aar paa Testators Fødselsdag, den 26de Oktober, uddeles til værdige, trængende norske Kunstnere — Malere, Lithografer og Kunstnere, som med disse kan sættes i Klasse — til Befordring af deres Studium *i Fødelandet*.

Af Renterne for afvigte Budgetaar uddeltes Stipendier til:

- Malerne *Johannes Grennæss, Georg Schjelderup, Oscar Grønmyra, Sara Hornemann, Marie Hauge* og *Marie Løkke* hver Kr. 400.00 samt Xylograf *A. Gothenburg* Kr. 300.00.

Skolens Undervisningsplan findes aftrykt som Bilag No. 7.

Skolen har i det forløbne Aar ifølge Kassererens Regnskab havt følgende Indtægter og Udgifter:

Indtægter:

1. Beholdning fra forrige Regnskabsaar	Kr. 2,105.83
2. Skolepenge:	
a. Dagskolen	Kr. 3,958.00
b. Aftenskolen	» 3,032.00
	<hr/>
»	6,990.00
3. Christiania Kommunes Bidrag	» 20,000.00
4. Statskassens Tilskud	» 49,500.00
5. Tilfældige Indtægter	» 33.77
	<hr/>
	Kr. 78,629.60
	<hr/>

Udgifter:

1. Lønninger	Kr.	42,550.00
2. Extraundervisning og Foredrag.....	»	6,038.50
3. Bibliotheket.....	»	1,575.08
4. Fripladse.....	»	577.00
5. Stipendier:		
a. for Direktør og Lærere..	Kr.	1,000.00
b. for Elever	»	1,000.00
		<hr/>
	»	2,000.00
6. Inventar og Samlinger	»	4,474.51
7. Leie af Lokale	»	7,960.00
8. Lys og Brænde	»	7,138.20
9. Blandede og tilfældige Udgifter:		
a. Kontor- og tilf. Udgifter..	Kr.	2,027.63
b. Renhold.....	»	793.80
c. levende Model	»	346.40
		<hr/>
	»	3,167.83
10. Undervisning i Tegning for Berg- og Real-		
studerende	»	1,200.00
Beholdning 30te Juni 1897	»	1,948.48
		<hr/>
	Kr.	78,629.60
		<hr/> <hr/>

Christiania i Oktober 1897.

I. W. Holter.

Bilag 1.

Tablet over Elevantallet i Skolens Klasser i Skoleaaret 1896—1897.

(Dagskolen.)

Klassen for Frihaandstegning, 1ste Trin.....	128	Elever.
Klassen for Do. 2det Trin.....	99	—
Klassen for Do. 3die Trin.....	17	—
Konstruktionsklassen	97	—
Ornamentklassen.....	52	—
Bygningsklassen	28	—
Haandværksklassen	10	—
Dekorationsmalerklassen	12	—
		— 10 —

Bilag 2.

Tabel over Elevantallet i Skolens Klasser i Skoleaaret 1896—1897.

(Aftenskolen.)

Klasserne for Frihaandstegning, 1ste Trin.....	417	Elever.
Klasserne for Do. 2det Trin.....	168	—
Klassen for Do. 3die Trin.....	57	—
Konstruktionsklasserne.....	268	—
Ornamentklassen.....	31	—
Modellerklassen.....	38	—
Bygningsklassen.....	47	—
Haandværkerklassen.....	28	—
Dekorationsmalerklassen.....	14	—

Bilag 3.

Tabel, visende Dagskole-Elevernes Livsstilling.

Bygningsteknikere.....	92
Gartnere.....	1
Ingeniører.....	2
Kunstnere:	
Billedhuggere.....	2
Malere.....	5
Lithografer.....	1
Lærere og Lærerinder.....	18
Malere.....	24
Militære.....	3
Skoleelever.....	55*)
Snedkere og Træskjærere.....	7
Studenter.....	4
Tegnere.....	9
Teknikere.....	4
Typografer.....	1
Ubestemte (hvoraf 49 Kvinder).....	53
	<hr/>
	281

*) Heri medregnet 54 Artianere, der har aflagt Prøven i Frihaandstegning ved Skolen.

Bilag 4.

Tabel, visende Aftenskole-Elevernes Livsstilling.

Billedskjærere og Træskjærere.....	17
Blikkenslagere.....	4
Bogbindere.....	2
Bygningsteknikere.....	232
	<hr/>
	Lateris 255

	Transport	255
Ciselører		5
Dreiere		3
Emaillører		1
Formere		1
Fotografer og Retouchører		6
Gibsmagere		1
Gravører		22
Guldsmede		29
Handelsbetjente og Kontorister		1
Hjulmagere		3
Instrumentmagere		3
Kobberstikkere		1
Konditorer		3
Kunstnere:		
Billedhuggere		2
Malere		8
Lithografer		6
Lærere og Lærerinder		24
Malere	175	
Marmorarbejdere		2
Mekanikere		7
Militære		1
Modellører		3
Rørlæggere		2
Sadelmagere		2
Skoleelever		9*)
Snedkere	110	

Lateris 685

*) Heri medregnet 3 Artianere, der har aflagt Prøven i Frihaandstegning ved Skolen.

	Transport 685
Smede	6
Stenhuggere	2
Studenter	20
Tapetsere	13
Tegnere	9
Teknikere	14
Typografer	4
Visergutter	3
Vognlakerere	2
Vognmagere	1
Xylografer og Zinkætsere	3
Ubestemte (deraf 11 Kvinder)	21
Uhrmagere	1
	784

Bilag 5.

Tabel, visende Antallet af Elever ved Dagskolen i Skole-
aaret 1896—1897 fordelt efter Fødselssteder.

Aalesund	3	Transport 174	
Akershus Amt	21	Farsund	1
Bergen	4	Finmarkens Amt	1
Bratsberg Amt	6	Fredrikshald	2
Buskeruds Amt	3	Fredriksstad	2
Christiania	125	Grimstad	1
Christianssand	4	Haugesund	1
Christianssund	1	Hedemarkens Amt	6
Drammen	7	Holmestrand	4
	Lateris 174		Lateris 192

Transport 192	Transport 237
Horten 2	Porsgrund 3
Hønefos 1	Risør 1
Jarlsb. og Laurvigs Amt 5	Romsdals Amt 4
Kongsberg 3	Skien 1
Kongsvinger 2	Smaalenenes Amt 9
Kristians Amt. 6	Stavanger 1
Laurvig 2	Søndre Bergenhus Amt 3
Lillehammer 1	Søndre Trondhjems Amt 2
Lister og Mandals Amt 2	Trondhjem 3
Mandal 2	Tromsø 1
Molde 1	Tromsø Amt 2
Mosjøen 1	Tvedestrand 2
Moss 3	Tønsberg 5
Namsos 1	
Nedenæs Amt 1	England 3
Nordlands Amt 4	Nordamerika 1
Nordre Bergenhus Amt 5	Portugal 1
Nordre Trondhjems Amt 3	Sverige 2
Lateris 237	281

Bilag 6.

Tabel, visende Antallet af nyindmeldte Elever ved Aftenskolen i Skoleaaret 1896—1897 fordelt efter Fødselssteder.

Aalesund 5	Transport 43
Akershus Amt 35	Bratsberg Amt 8
Arendal 2	Buskeruds Amt 6
Bergen 1	Christiania 132
Lateris 43	Lateris 189

	Transport 189
Christianssand	3
Christianssund	2
Drammen	8
Egersund	1
Farsund	1
Filtvedt	1
Fredrikshald	1
Fredriksstad	4
Grimstad	1
Haugesund	1
Hedemarkens Amt	23
Holmestrand	3
Horten	4
Hønefos	1
Jarlsb. og Laurvigs Amt	6
Kongsvinger	1
Kragerø	3
Kristians Amt	4
Laurvig	3
Lister og Mandals Amt	2
Mandal	4
Molde	1
Moss	5
<hr/>	
Lateris	272

	Transport 272
Namsos	1
Nedenæs Amt	1
Nordlands Amt	5
Nordre Bergenhus Amt	4
Nordre Trondhjems Amt	5
Porsgrund	1
Risør	1
Romsdals Amt	2
Sarpsborg	1
Skien	1
Smaalenenes Amt	22
Soon	1
Stavanger	1
Svelvik	2
Søndre Bergenhus Amt	1
Trondhjem	2
Tromsø	3
Tromsø Amt	3
Tvedestrand	1
<hr/>	
Danmark og Island	2
Finland	1
Sverige	15
Tydskland	2
<hr/>	
	350

Bilag 7.

Plan for Undervisningen
ved
den kgl. Kunst- og Haandværksskole
i Christiania.

(Approberet ved Kirke-Departementets Skrivelse af 12te Oktober 1889
cfr. Skrivelse af 9de Oktober 1893.)

1. **Frihaandstegning**, 1ste Trin: Tegning efter Forlæggeblade uden Skygge. Forsaauidt Elevens Standpunkt gjør det fornødent, begyndes med retliniede Figurer, fra hvilke i ethvert Fald snarest mulig gaaes over til krumliniede eller sammensatte ornamentale Former (Blad- og Kalkformer), og fortsættes i en med udelukkende Hensyn til Elevens Fremskridt fortsat Rækkefølge, indtil han formaar nogenlunde korrekt at gjengive et mere udviklet Ornament.
Eleverne behøver ingen Forkundskaber.
2. **Frihaandstegning**, 2det Trin: Tegning efter Legemer.
 - A. 1. enkle, af plane Flader begrænsede Legemer (Kubus Prisme og Pyramide);
 2. vanskeligere, af saavel rette som krumme Flader begrænsede Legemer;
 3. Sammenstilling af flere Legemer.
Forud for Tegningen gaar en Forklaring af Perspektivets Hovedregler samt deres Anvendelse i det foreliggende Tilfælde. Til Klargjørelse af de saaledes indøvede perspektiviske Reglers praktiske Nytte gaaes over til
 4. Modeller, hentede fra det praktiske Liv (Stuhlmans Modeller, Vaseformer o. l.) — alt uden Skygge, idet de ikke synlige Linier punkteres.
Eleverne maa have gennemgaaet 1.
3. B. Tegning med Skygge efter stereometriske Legemer, ornamentale og andre Afstøbninger i Relief samt Dyremasker.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 2.

4. **Frihaandstegning, 3die Trin:**
 - A. Tegning med Skygning efter Masker og Afstøbninger af Hænder og Fødder, Buster og hele Figurer. Anatomisk Tegning efter Kranier, Skelet og Muskelmand.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 og 3.
5. B. Tegning efter levende Model.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3 og 4.
6. **Konstruktionstegning, 1ste Trin:**
 - A. Øvelse i Brug af Tegneapparater og Optrækning. Plangeometrisk Tegning til og med Keglesnitlinier, Spiraler og Cykloider.
 - B. Projektionslærens almindelige Grundsætninger. Projektion af Legemer, begrænsede af plane og krumme Flader.
 - C. Snit og Udfoldinger.
 - D. Skyggetegning.
Eleverne maa have gennemgaaet 1.
7. E. Perspektivtegning.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 samt 6, A. og B.
8. **Konstruktionstegning, 2det Trin:**
 - A. Deskriptiv Geometri: Tegning efter Holst og Johannesens, Brochs samt Leroy's Lærebøger med Anvendelse paa Skyggelæren.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 6.
9. B. Maskintegning:
 1. De enkelte Maskindeles Konstruktion.
 2. Opmaaling af Modeller og Maskiner samt Konstruktion af sammensatte Maskiner efter Skisser og Opgaver.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 6 og 20.
10. **Ornamenttegning:**
 - A. Elementær Ornamentlære: Skelettet og almindelig Bygning af Ornamentet uden Hensyn til Stilperioder.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 6.
 - B. Gennemgaaelse i Foredrag med Tegning af den græsk-romerske Stil- og Formlære.

11. A. Stiliseren af Planter.
B. Anvendt Ornamentlære: Anvendelse af Ornamentiken i de forskjellige Stilperioder under Hensyn til de forskjellige Fag.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 4, 6 og 10.
12. **Modellering i Ler og Vox:**
A. Kopieren af ornamentale og andre Afstøbninger i Relief samt Masker.
B. Modellering i Relief efter fritstaaende Gjenstande.
C. Modellering efter grafiske Fremstillinger.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 2.
13. D. Modellering efter levende Model.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 og 12.
14. E. Modellering efter egne Kompositioner.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 10, 12 og 13.
I Forbindelse med Undervisningen i Modellering bibringes Eleverne Øvelse i at tage Form samt i Støbning i Gips.
15. **Bygningstegning:**
A. Elementær Bygningslære: a. Murkonstruktioner; b. Tømmerkonstruktioner; c. enkle Jernkonstruktioner; d. Indretningsarbejder.
B. Løsning af Opgaver i ovennævnte Fag.
Hertil Foredrag over Bygningskonstruktion og Materiallære samt Fasthedslæren anvendt paa Bygningskonstruktioner.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 A, 6 og 20.
16. C. Arkitektonisk Stillære: Gennemgaaelse af Stil- og Proportionslæren.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 6, 10, 15 og 20.
17. **Fagtegning for Haandværkere.** Faglig Undervisning i Haandværk og Kunsthaandværk.
A. Opmaaling og Tegning efter Modeller og Forlæggeblade af Gjenstande inden Elevens Haandværk.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 A, 6 og i Regelen 10.

18. B. Selvstændig Komposition af Gjenstande inden Elevens Fag med Udførelse af Arbeids- og Detaljtegninger.

Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 4, 6, 10 og 17. Elever, hvis Haandværk betinger Kjendskab til plastisk Ornamentik, maa tillige have gennemgaaet 12.

19. **Dekorativt Maleri.**

- A. 1. Malen efter Dekorationsdele i Gibs eller andet Materiale med særligt Hensyn til Behandlingen af Lys og Skygge.
2. Malen efter farvige Dekorationsdele i Akvarel, Lim, Tempera og Olje.
3. Mindre Opgaver, hvor Grundformen er given.
4. Malen efter Naturgjenstande, der finder Anvendelse i Dekorationen.

Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 6, 7 og 10.

- B. 1. Opgaver over samlede Dekorationer, hvor Grundformen er given — udført i Akvarel med Maalestok.
2. Udførelse i naturlig Størrelse efter egne Akvarelskisser.

Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 4, 6, 7, 10 og 19 A.

20. **Arithmetik og Geometri.**

- A. Regning: til og med Uddragning af Kvadratrødder (tildels Kubikrødder).
B. Bogstavregning til og med Løsning af 1ste Grads Ligninger med 1 Ubekjendt.
C. Plangeometri: Dens Elementer og praktiske Anvendelse til Beregning af Triangler, Polygoner og Cirkler.
D. Stereometri: Beregning af de almindelige geometriske Legemer.

Eleverne behøver ingen Forkundskaber.
